

Tygodnik Gospodarczy

Rok IV

Poznań, dnia 29 lutego 1948

Nr 9

TRESC: Urządzenie zakładów przemysłowych a plany zagospodarowania miast — Wiadomości skarbowe (str. 87) — Clearing pracy (str. 88) — Wyjaśnienia w sprawach księgowych (str. 90) — Poradnik księgowego (str. 90) — Komunikaty (Termin składania zeznań podatkowych za rok 1947) str. 92.

Urządzenie zakładów przemysłowych a plany zagospodarowania miast

Pod datą 16 lutego 1928 r. wydane zostało rozporządzenie Prezydenta R. P. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli. Do najważniejszych przepisów tego prawa należały te, które zawarte były w art. 7—51, a które nakładały na organa miejskiego samorządu terytorialnego obowiązek sporządzania tzw. planów zabudowy i rozbudowy miast. Plany te miały ustalać na dłuższą metę granice miast, przeznaczenie poszczególnych terenów, sposób ich zabudowania itd. Ważnym zagadnieniem były przy tym zakłady przemysłowe, dla których należało przewidzieć odpowiednie terenty, możliwie oddzielne, zwłaszcza o ile chodziło o zakłady uciążliwe dla otoczenia.

Do chwili wybuchu wojny plan taki, ostatecznie opracowany i prawomocny, posiadało zaledwie kilka miast. Trudności w ostatecznym sfinalizowaniu tych planów polegały przede wszystkim na stanie faktycznym wytworzonym przez wieki, z którym należało się liczyć. Poza tym pewien hamulec stwarzało nieustalone ostatecznie stanowisko, jakie to czy inne miasto zajmować miało w granicach Rzeczypospolitej, zwłaszcza pod względem gospodarczym. Tymczasem życie szło naprzód. Wzrastająca w szybkim tempie liczba mieszkańców miast wymagała rozwinięcia budownictwa mieszkaniowego na coraz to szerszą skalę. Toteż wypełniały się budynkami czynszowymi i willowymi ulice i place zabudowane w miejscach wolnych, a obok tego powstawały całe kompleksy zabudowań na peryferiach miast. Wszystko to działo się poza ramami planu rozmieszczenia, który znajdował się ciągle w stadium przygotowania i nie mógł nadążyć za stanem faktycznym, wtworzonym przez zmiany warunków życia praktycznego. W jeszcze większym tempie uruchamiane były zakłady przemysłowe drobne, średnie i wielkie, których przeważna część pobudowana być miała według planu na osobnych, specjalnie na

ten cel wyznaczonych terenach. I ten dział budownictwa dokonywał się zupełnie bez planu zabudowy, który de facto i de iure nie istniał i którego zrealizowanie napotykało na tym większe przeszkody, że zakład przemysłowy raz zatwierdzony można było w przyszłości — o ile stał na terenie nie przewidzianym w planie zabudowy — zlikwidować tylko za odszkodowaniem.

Doniosłego znaczenie nabrało zagadnienie zabudowy miast po wojnie. Plany te odnoszące się do większych miast, które w mniejszym lub większym stopniu legły w gruzach, trzeba powiązać z planami regionalnymi, te zaś — z planem ogólnokrajowym, dostosowanym do naszej obecnej rzeczywistości terytorialnej i opracowanym zgodnie z wytycznymi polityki gospodarczej Państwa. Dla tak harmonijnie ze sobą powiązanego zespołu planów odbudowy i rozbudowy miejscowości, regionów i całego kraju nie wystarczyły już ciasne ramy prawa budowlanego z roku 1928, należało więc dla tak doniosłego zagadnienia opracować odrębny akt ustawodawczy, który też wydany został w formie dekretu „o planowym zagospodarowaniu przestrzennym kraju” (z dnia 2. 4. 1946 r. Dz Ust. Nr 16, poz. 109). Już sam tytuł dekretu wskazuje, do jakiego celu on zmierza, chodzi o zagospodarowanie całego kraju, które odbywać się ma na podstawie z góry opracowanych planów, przy czym dekret przewiduje trzy hierarchiczne stopnie tych planów: krajowy, regionalne i miejscowe. Plany miejscowe, obejmujące poszczególne osiedla, do których sporządzenia powołane są zarządy miejskie albo wydziały powiatowe, mają przewidzieć m. inn. przeznaczenie terenów na zakłady przemysłowe. Po zatwierdzeniu takiego planu przedsiębiorca nie może pobudować zakładu przemysłowego w miejscu nie przewidzianym w planie dla zakładów danego rodzaju.

Należy wszakże liczyć się z tym, że sporo czasu upłynie, zanim plany miejscowego zagospodarowania zostaną opracowane i nabiorą mocy przepisów miejscowych. Przed wojną nie starczyło przeszło 10 lat na opracowanie planów miejscowych, oderwanych prawie zupełnie od całości zagospodarowania przestrzennego kraju a mających na celu stworzenie jedynie pewnych rezerw dla rozprzestrzenienia się osiedli. Plany dzisiejsze uwzględnić muszą fakt zniszczenia niektórych osiedli miejskich, zmiany wynikłe z przesunięcia granic państwowych, nowe punkty ciężenia gospodarczego powstałe przez upaństwowienie średniego i wielkiego przemysłu itd. Przede wszystkim zaś plany miejscowe wiążą się z planem regionalnym, te zaś — z planem ogólnokrajowym w tym znaczeniu, że plany miejscowe sporządza się na podstawie planów regionalnych (art. 5), plany regionalne zaś — na podstawie planu krajowego (art. 4).

Tymczasem życie idzie naprzód według swego naturalnego planu, nie czekając na plany papierowe. Chodzi tu przede wszystkim o zakłady przemysłowe, które powstają na różnych terenach miast w sposób zupełnie chaotyczny i niezależny od przyszłego planu zabudowy. Fakt ten należy z jednej strony powitać z zadowoleniem, bez zakładów przemysłowych bowiem nie ma odbudowy gospodarczej kraju, a nawet zrealizowania samych przyszłych planów przebudowy i rozbudowy miast. Z drugiej strony wszakże tworzenie takich faktów dokonanych utrudnia samo sporządzenie planów a w większym jeszcze stopniu przyszłe ich zrealizowanie, trudno bowiem byłoby przenieść tak wielką ilość warsztatów i zakładów, która po wojnie powstała i jeszcze przed opracowaniem planów zabudowy powstanie, do przyszłych dzielnic przemysłowych, bez poważnych szkód dla poszczególnych przedsiębiorców i dla życia gospodarczego samego.

Trudności te przewiduje sam dekret o planowym zagospodarowaniu przestrzennym kraju, który w art. 34 postanawia, że od dnia przystąpienia do sporządzania planu regionalnego albo planu miejscowego, organ sporządzający plan może zawieszać rozpatrzenie wniosków bądź o zezwolenie na zmianę przeznaczenia terenu, bądź o zezwolenie na inwestycję, a w szczególności na budowę, odbudowę, przebudowę, powiększenie albo zmianę przeznaczenia budynku, jeżeli zamierzenia te są sprzeczne z projektowanymi zasadami planu. Na tej podstawie władza przemysłowa mogłaby, z powołaniem się na opinię organu sporządzającego plan zabudowy, odmawiać zatwierdzenia zakładów przemysłowych, albo — ściśle mówiąc — „zawiesić rozpatrzenie” odpowiednich podań na okres do trzech lat, licząc od dnia zgłoszenia. Ten przepis wszakże może dawać pełną podstawę do zabezpieczenia przyszłych planów zabudowy tylko w tych miastach, które w dotychczasowym swym rozmieszczeniu przeprowadzą zmiany niewielkie. W miastach natomiast, które uległy większemu zniszczeniu, trzeba by „zawiesić rozpatrzenie” może nawet jakichś 80% wszystkich podań o zatwierdzenie zakładu przemysłowego, co równałoby się utrzymaniu tych miast w stanie martwo-

gospodarczej przez okres nie wiadomo jak długi. Zresztą — jak już zaznaczyliśmy — właśnie odbudowa zakładów przemysłowych jest warunkiem przedwstępnym całej odbudowy gospodarczej osiedli i kraju.

W poszukiwaniu drogi wyjścia z trudnej sytuacji, w dążeniu do pogodzenia dwóch równorzędnych interesów publicznych, mianowicie interesów przemysłu z jednej i rozbudowy miast z drugiej strony, władze lokalne czyniły różne próby. Jedną z nich było zatwierdzanie zakładów przemysłowych na czas określony; w akcie zatwierdzenia zakładu zamieszczono zastrzeżenie, że zatwierdzenie wygasa z chwilą wejścia w życie planu zagospodarowania miasta, jeżeli położenie zakładu nie będzie z tym planem zgodne. Ten sposób podejścia do sprawy należało z góry uznać za niewłaściwy. Według bowiem ogólnych zasad prawa przemysłowego władza przemysłowa może albo zakład przemysłowy zatwierdzić albo odmówić jego zatwierdzenia. W zatwierdzeniu można przedsiębiorcy przepisać pewne warunki co do samego urządzenia zakładu albo też zastrzec postawienie warunków dodatkowych, jeżeliby po uruchomieniu zatwierdzonego już zakładu okazały się w nim braki i szkodliwości wymagające usunięcia ze względu na bezpieczeństwo publiczne. Niedopuszczalne natomiast jest zatwierdzenie zakładu na określony czas lub z zastrzeżeniem odwołania. Zasadę tę wypowiedział kilkakrotnie Sąd Najwyższy i Najwyższy Trybunał Admin. (m. in. orzeczenie S. N. z dnia 21. III. 1923 r. II K. 1375/31). Stanowisko to podzielają również władze centralne. Zresztą zatwierdzenie zakładów przemysłowych z zastrzeżeniem każdorazowego odwołania lub chociażby na okres kilku lat byłoby kiepską zachętą do lokowania kapitałów na te cele, co znowu odbiłoby się ujemnie na rozwoju życia gospodarczego. Praktyka wykazuje, że na tego rodzaju ryzykowne uprawnienia decydują się tylko ci przedsiębiorcy, którzy mają zamiar uruchomić przedsiębiorstwa o koniunkturze wybitnie przejściowej, przy niewielkich wkładach inwestycyjnych. Poważniejsi przedsiębiorcy, kalkulujący na dłuższą egzystencję, z góry zrażają się budową zakładów w takich warunkach niepewności.

Inne próby rozwiązania problemu polegały na tym, że władza przemysłowa zatwierdzała zakłady przemysłowe niezależnie od przyszłego planu zabudowy danego miasta i bez jakichkolwiek zastrzeżeń co do czasu ważności aktu zatwierdzenia. Jednak przed wydaniem tego aktu przedsiębiorca winien był zawrzeć z gminą umowę prywatnoprawną, mocą której zobowiązał się do opuszczenia pomieszczeń zakładowych po pewnym określonym czasie bez odszkodowania. I te próby nie dały oczekiwanych rezultatów. Zarówno bowiem przedsiębiorcy sami, jak i pośrednio zainteresowani właściciele nieruchomości opierali się łączeniu kwestii zatwierdzenia zakładu przemysłowego z tego rodzaju zobowiązaniem prywatnoprawnym. Nie uznały zresztą tego postępowania za właściwą i zgodną z interesem publicznym drogę wyjścia ani władze II instancji ani też władze centralne.

Trudno też uznać za właściwe wyjście z wielce skomplikowanej sytuacji pewnych sugestii wysuwanych przez niektóre władze administracyjne II instancji. Polegają one na tym, że władze przemysłowe — opierając się na cytowanych już przepisach art. 34 dekretu o planowanym zagospodarowaniu przestrzennym kraju — miałyby jedynie „zawierać” rozpatrywanie podań o zatwierdzenie zakładu na przeciąg 3 lat, nie przeszkadzając jednak przedsiębiorcom tymczasem w urzędzeniu i prowadzeniu zakładu. Dopiero po upływie tego terminu władza zatwierdziłaby zakład lub odmówiła jego zatwierdzenia, zależnie od tego, czy zakład mieści się na terenie dopuszczonym przez opracowany i zatwierdzony tymczasem plan zabudowy czy nie. Gdyby zaś do tego czasu plan zabudowy nie uzyskał mocy obowiązującej, zakłady takie należałoby automatycznie zalegalizować, ponieważ art. 35 wymienionego dekretu postanawia, że w takich przypadkach „sprzeczność” zachodząca pomiędzy zamierzoną czynnością a projektowanymi zasadami planu nie będzie mogła stanowić podstawy do wydania decyzji odmownej. Niepewność jutra dla przedsiębiorcy jest w tym przypadku taka sama, jak przy koncepcji poprzednio omawianej. Zresztą propozycje takie opierają się na błędnej wykładni art. wymienionego dekretu, mianowicie sądzi się,

że przepisy tego artykułu traktujące o „zawieszeniu” rozpatrywania podań o zatwierdzenie zamierzeń budowlanych, rozumieć należy tak, że władza odkłada sprawę na 3 lata do akt, a tymczasem przedsiębiorca urządza sobie bez żadnych przeszkód zakład przemysłowy i prowadzi go. Z treści tego przepisu wynika jasno, że chodzi tu o „zawieszenie” postępowania ze skutkiem wstrzymującym całe zamierzenia budowlane.

Tak samo odrzucić należy jeszcze inną propozycję, według której władza przemysłowa miałaby odmówić zatwierdzenia warsztatu lub zakładu we wszystkich tych wypadkach, gdzie zachodzić może kolizja pomiędzy zawieszeniem a przyszłym planem zabudowy, z tym, że przedsiębiorcy pozostawiłoby się dłuższy (nawet kilkuletni termin) termin do zlikwidowania przedsiębiorstwa.

Sprawę nader skomplikowaną rozwiązać mają władze centralne, którym złożono odpowiednie memoriały. W drodze nowelizacji prawa przemysłowego, czy też dekretu o planowanym zagospodarowaniu przestrzennym kraju trzeba będzie stworzyć takie warunki, aby władze nie krępowały swobodnego rozwoju zakładów pracy, przy równoczesnym niewiązaniu organom samorządu terytorialnego rąk pod względem planowania zabudowy i rozbudowy osiedli.

W. G.

Wiadomości skarbowe

Import a ulgi inwestycyjne

W Nr 35/1947 Tygodnika Gospodarczego w art. pt.: „Ulgi inwestycyjne” w p. 2 mowa jest o ulgach inwestycyjnych z tytułu przywozu towarów z zagranicy na podstawie zezwoleń przywozowych stwierdzających, że przywóz podlega przepisom ustawy o ulgach inwestycyjnych. W tej mierze ukazało się wyjaśnienie Ministerstwa Skarbu z dnia 23 stycznia 1948 r. stwierdzające co następuje: z ulg inwestycyjnych korzystają zarówno osoby, które same dokonały importu na podstawie zezwoleń, stwierdzających, że przywóz podlega przepisom ustawy z dn. 2 czerwca 1947 r., jak i osoby, które dokonały importu za pośrednictwem firm importowych na podstawie pełnomocnictwa lub zlecenia oraz osoby, które dokonały cesji na rzecz importera posiadanych zagranicznych środków płatniczych, za które dokonano importu, odpowiadającego warunkom art. 3 pkt. 6) ustawy o ulgach inwestycyjnych.

Zaświadczenia o fakcie importu i jego wysokości będzie wystawiać Towarzystwo Obrotu Towarowego „Zagrot” Sp. z o. o. na podstawie zezwoleń wydanych przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu.

Kwota zakupu w złotych wymieniona w zaświadczeniu firmy „Zagrot” jest dla władz podatkowych wiążąca.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy sumy wydatkowane na inwestycje nie podlegają dochodzeniu przez władze skarbowe co do ich pochodzenia oraz są zwolnione od podatku dochodowego, jeżeli nie zostały opodatkowane tym podatkiem przed dniem 13 czerwca 1947 r.

Nadwyżki uzyskane ze sprzedaży towarów importowanych podlegają podatkowi dochodowemu jako uzyskane po dniu wejścia w życie ustawy. Sprzedaż towarów, również pochodzących z importu, nie we wszystkich przypadkach może być przedmiotem opodatkowania. Dla kwalifikacji tej sprzedaży pod kątem widzenia przepisów dekretu o podatku obrotowym istotne jest, czy sprzedaż jest dokonywana w okolicznościach nadających jej charakter świadczenia zawodowego w rozumieniu §5 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 31 grudnia 1946 r. Sprzedaż towarów stanowiących darowiznę bądź też realizację posiadanej należności, nie dokonana w ramach przedsiębiorstwa, nie podlega opodatkowaniu podatkiem obrotowym.

Sprzedaż tego rodzaju nie stanowi również źródła przychodów w rozumieniu dekretu o podatku dochodowym. Sprzedaż towarów, nie dokonana w ramach przedsiębiorstwa, może natomiast stanowić źródło przychodów w razie posiadania charakteru transakcji spekulacyjnej, który to charakter musiałby być wyraźnie stwierdzony.

Prowadzenie ksiąg podatkowych przez notariuszów

Ministerstwo Skarbu poleciło traktować księgi przychodów i rozchodów prowadzone przez notariuszów na zasadzie przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 grudnia 1933 r. w sprawie ksiąg notariuszów na równi z księgami podatkowymi Nr 3 (księgi przychodów i rozchodów), określonymi w § 39 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 31 października 1946 r. o księgach

handlowych, uproszczonych i podatkowych, zmienionego rozporządzeniem Ministra Skarbu z dnia 24 listopada 1947 r. i uznawać je za prawidłowe księgi podatkowe w rozumieniu § 14 tegoż rozporządzenia, jeżeli księgi te prowadzone są zgodnie z przepisami wspomnianego na wstępie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 grudnia 1933 r. oraz jeżeli udokumentowanie uwidocznionych w księgach wydatków odpowiada przepisom § 29 rozporządzenia o księgach handlowych, uproszczonych i podatkowych.

W związku z powyższym władze skarbowe nie mogą domagać się prowadzenia przez notariuszów ksiąg podatkowych Nr 3 w przypadkach prowadzenia przez nich ksiąg przychodów i rozchodów, o których mowa w cytowanym rozporządzeniu z dnia 12 grudnia 1933 r.

Jednocześnie należy zaznaczyć, że przepis rozporządzenia Ministra Skarbu o księgach handlowych, uproszczonych i podatkowych nakazujący poświadczanie ksiąg uproszczonych i podatkowych przez właściwe urzędy skarbowe nie ma zastosowania do omawianych ksiąg przychodów i rozchodów, prowadzonych przez notariuszów, gdyż § 10 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 grudnia 1933 r. wymagający, by księgi te były trwale oprawione i zesnurowane oraz posiadały stronice zaopatrzone w kolejne numery porządkowe, należy uważać za czyniący zadość wymaganiom również i władz skarbowych.

Podatek od wynagrodzeń od zasiłków rodzinnych

W związku z wejściem w życie z dn. 1 stycznia 1948 r. dekretu z dnia 29 października 1947 r. o ubezpieczeniu rodzinnym (Dz. U. R. P. Nr 66, poz. 413) wyłoniły się wątpliwości co do kwalifikacji pod kątem widzenia podatku od wynagrodzeń zasiłków rodzinnych wypłacanych na członków rodziny przez ubezpieczalnie społeczne i inne instytucje oraz przez pracodawców, którym powierzono przejściowo wypłatę zasiłków.

Zasiłki rodzinne wypłacane przez instytucje ubezpieczeń społecznych zwolnione są od podat-

ku od wynagrodzeń na podstawie art. 5 ust. (1 pkt. 10) dekretu o podatku od wynagrodzeń. Będący osobą prawa publicznego Fundusz Zasiłków Rodzinnych, administrowany przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych i ubezpieczalnie społeczne, ma charakter instytucji ubezpieczeń społecznych, wypłacane zatem na jego rachunek przez wymienione wyżej instytucje i osoby zasiłki rodzinne nie podlegają podatkowi od wynagrodzeń w myśl powołanego wyżej przepisu prawa.

Zasadzie tej nie stoi na przeszkodzie okoliczność, że, jak wynika z brzmienia art. 3 ust. 4 dekretu o ubezpieczeniu rodzinnym, na czas istnienia prawa do zasiłku zawiesza się uprawnienia do rent i zaopatrzeń sierocych, do dodatku na dziecko, do okresowych świadczeń pieniężnych z tytułu ubezpieczeń społecznych oraz do wszelkich dodatków, wypłacanych jako dodatki rodzinne do płac pracowniczych a zatem, że zasiłki rodzinne niejako zastępują świadczenia, których pewne, jak np. wypłacane przez pracodawców *dodatki* rodzinne do płac pracowniczych, podlegają w zasadzie podatkowi od wynagrodzeń, na podstawie art. 2 dekretu o podatku od wynagrodzeń i § 2 rozporządzenia wykonawczego do tego dekretu.

Wypłacane przez pracodawców dodatki rodzinne należy od 1 stycznia 1948 opodatkowywać podatkiem od wynagrodzeń tylko w przypadkach, gdy:

a) stanowią wypłacaną *na własny rachunek* różnicę między kwotą *dodatku* rodzinnego należnego pracownikowi w myśl przepisów ustawowych, służbowych lub postanowień układów zbiorowych a kwotą *zasiłku* rodzinnego wypłaconą na podstawie przepisów dekretu o ubezpieczeniu rodzinnym i wydanych na jego podstawie rozporządzeń wykonawczych i zaliczoną na poczet należności instytucji ubezpieczeń społecznych z tytułu składek za wszystkie rodzaje ubezpieczeń,

b) są świadczeniami nie odpowiadającymi przepisom dekretu o ubezpieczeniu rodzinnym oraz rozporządzeń wykonawczych wydanych na podstawie tego dekretu. (Z ok. Min. Sk. 3. II. 48).

Clearing pracy

W zależności od rozmiarów, w jakich poszczególne gałęzie przemysłu lub handlu reprezentowane były na danym terenie, od stanu zaludnienia poszczególnych obszarów w kraju wreszcie od stosunku procentowego poszczególnych zawodów wśród ludności zamieszkującej dany obszar — z punktu widzenia zatrudnienia wytwarzały się różne sytuacje na poszczególnych obszarach Państwa. Wytwarzała się niejednokrotnie sytuacja tego rodzaju, że w danym zakątku kraju istniał nadmiar kandydatów do pracy w danym zawodzie, podczas gdy w innej dzielnicy kraju poszukiwano pracowników tegoż zawodu celem obsadzenia wszystkich wolnych miejsc pracy.

Dotychczasowy tryb postępowania, prowadzony przez Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej, polegał na powołaniu Centrali Clearingu Pracy, do której poszczególne placówki służby zatrud-

nienia (urzędy zatrudnienia, ich oddziały i instytucje zastępcze) zgłaszały do clearingu wolne miejsca pracy z chwilą stwierdzenia, że na miejscowym terenie nie ma odpowiednich na te miejsca kandydatów.

W ten sposób miały miejsca wypadki tego rodzaju, że drogą clearingu centralnego sprowadzono niejednokrotnie bezrobotnych z odległych miejsc, nie będąc poinformowanym o tym, że nieraz w sąsiednich placówkach służby zatrudnienia są odpowiedni kandydaci, którzy nie zmieniając swego stałego miejsca zamieszkania, mogliby ewentualnie dojeżdżać do zaofiarowanych im miejsc pracy. Oprócz zbędnych kosztów przeniesienia wywoływało to cały szereg perturbacji, zarówno jeżeli chodzi o zagadnienie komunikacji, jak i ruch ludnościowy, problemy mieszkaniowe itp.

Poważnym brakiem tego systemu było nieistnienie wymiany poszukujących pracy i wolnych miejsc na szczeblu wojewódzkim.

Powyższe względy skłoniły Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej do wprowadzenia praktycznie z dniem 2 stycznia 1948 r. na terenie całego kraju z wyjątkiem Lublina, Rzeszowa i Białegostoku wojewódzkiego clearingingu pracy. Różnić musimy clearing popytu na pracę (wolnych miejsc) i clearing podaży pracy (poszukujących pracy).

Do clearingingu wojewódzkiego, który prowadzą urzędy zatrudnienia powinny być zgłaszane:

- a) wolne miejsca pracy, których nie udało się obsadzić z braku miejscowych kandydatów;
- b) poszukujący pracy, zgłaszający gotowość przyjęcia pracy na wyjazd lub dojazd;

Praktyczne wykonanie clearingingu przez wojewódzkie urzędy zatrudnienia z tą chwilą wyraża się periodycznym wydawaniem w odstępach czasu nie przekraczających 10-ciu dni odpowiednich wojewódzkich komunikatów clearingowych. Wojewódzki komunikat clearingowy składa się z dwóch części, w części pierwszej zgłoszone są wolne miejsca pracy. Część ta będzie stanowiła tzw. clearing popytu. W części drugiej zawarte będą zgłoszenia poszukujących pracy z wyrażoną gotowością na wyjazd lub dojazd do oferowanego miejsca pracy. Część ta będzie clearingiem podaży.

Gromadzenie materiału do wojewódzkiego komunikatu clearingowego odbywa się w bardzo prosty sposób. Poszczególne placówki służby zatrudnienia z danego województwa otrzymują: z jednej strony zgłoszenia poszczególnych osób poszukujących pracy — z drugiej strony zawiadomienie od poszczególnych pracodawców i instytucji o wolnych miejscach pracy. Te dane wszystkie placówki zatrudnienia z danego województwa przesyłają w odstępach nierazdziej niż raz na 10 dni do wojewódzkiego urzędu zatrudnienia, który w ten sposób będzie posiadał materiał dotyczący popytu i podaży pracujących na terenie całego województwa. Jest zrozumiałe, że wojewódzki komunikat clearingowy nie mógłby zawierać szczególnych warunków pracy dotyczących każdego indywidualnego zapotrzebowania lub zgłoszenia. Dla uniknięcia mogących stąd wyniknąć trudności technicznych komunikat ogranicza się do podawania nazwy oddziału lub instytucji zastępczej służby zatrudnienia, zgłaszających wolne miejsca oraz liczby zawodu i specjalności w zawodzie poszukiwanych pracowników. Oczywiście w indywidualnych wypadkach, gdyby nie stanowiło to specjalnych trudności technicznych, mogłyby być zawarte w komunikacie i bardziej szczegółowe warunki. Wojewódzki komunikat clearingowy rozsyłany jest do wszystkich podległych oddziałów i instytucji zastępczych na terenie województwa oraz do delegatów Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej przy punktach etapowych P. U. R-u. Niezależnie od tego komunikaty takie mogą być rozsyłane na zasadach wzajemności i do urzędów zatrudnienia w sąsiednich województwach. W wypadku uznania tego za potrzebne, komunikaty takie mogą być również przesyłane do poszczególnych organizacji zawodowych.

Każdy wojewódzki komunikat clearingowy unieważnia poprzedni komunikat.

W zakończeniu omówienia pierwszej części wojewódzkiego komunikatu clearingowego (clearingu popytu) warto nadmienić, że wolne miejsca pracy zamieszczane są tylko jednorazowo, a więc w jednym komunikacie. Jeżeli w okresie ważności komunikatu, tj. do wydania komunikatu następnego, nie nastąpiło obsadzenie tych miejsc, wówczas ten oddział lub instytucja zastępcza służby zatrudnienia przesyła odpowiedni wniosek do Centrali Clearingu Pracy przy Ministerstwie Pracy i Opieki Społecznej. Należy zatem brać pod uwagę, że nieukazanie się w następnym komunikacie wzmianki o wolnych miejscach pracy nie stanowi o ich definitywnym obsadzeniu, lecz tylko o ewentualnym przekazaniu sprawy do załatwienia w ramach centralnego clearingingu.

Odmienne sprawa przedstawia się co do drugiej części wojewódzkiego komunikatu clearingowego. Część druga — jak już wspomniałem — przeznaczona jest na clearing podaży. Będzie zatem zawierała poszukujących pracy: a) na wyjazd i b) na dojazd. Zgłoszeni przez poszczególne placówki służby zatrudnienia do wojewódzkiego clearingingu poszukujący pracy będą tak długo umieszczani w wojewódzkich komunikatach, jak długo nie otrzymają oni zatrudnienia albo nie zostaną skreśleni z ewidencji osób poszukujących pracę. W związku z tym, przy zakładaniu kart rejestracyjnych dla osób poszukujących pracy, wszystkie placówki służby zatrudnienia będą odtąd umieszczały adnotację „na wyjazd” lub „na dojazd”. Tylko te osoby będą uwzględnione przy układaniu drugiej części wojewódzkiego komunikatu clearingowego.

Dla zorientowania zainteresowanych w układzie wojewódzkiego komunikatu clearingowego, który po raz pierwszy został wydany w dniu 2. 1. 1948 r. zamieszczamy poniżej wzór przykładowy takiego komunikatu, stanowiącego załącznik do pisma okólnego Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej z dnia 21 listopada 1947 r., na podstawie którego został wprowadzony wojewódzki clearing pracy.

(wzór)

WOJEWÓDZKI KOMUNIKAT CLEARINGOWY

Nr .....

Urzędu Zatrudnienia w .....

Część I.

Zgłoszone wolne miejsca pracy:

Oddział U. Z. w Bytomiu: górników wykwalifikowanych — 100, ładowaczy — 150, wozaków — 150, tokarzy metalowych — 10 itp.

Oddział U. Z. w Chorzowie: murarzy — 4, cieśli budowlanych — 2, ślusarzy mechanicznych — 3, instalatorów wodociągowych — 4 itp.

Urząd Zatrudnienia w Katowicach: cieśli górniczych — 50, ślusarzy narzędziowych — 2, elektryków — 5 itp.

Instytucja Zastępcza, Zarząd Miejski w Lublińcu: fryzjerów męskich — 2, krawców damskich — 3, maszynistek biurowych — 2, blacharzy — 4 itp.

Część II.

a) Poszukujący pracy gotowi przyjęc pracę na wyjazd:

Oddział U. Z. w Mysłowicach: ślusarzy maszy-

nowych — 2, zdunów — 3, maszynistów turbino-
wych — 4 itp.

Instytucja Zastępcza, Zarząd Gminny Kalety: podobnie jak wyżej.

b) Poszukujący pracy gotowi przyjęc pracę na dojazd do ..... Oddział Urzędu
Zatrudnienia w Gliwicach: wyszczególnić jak w punkcie: a) — itp. **inż. T. Skusiewicz.**

Wyjaśnienia w sprawach księgowych

J. P. — Pawłowice. — 1. Zakupiliśmy w 1945/46 tj. roku gospodarczym nie pokrywającym się z rokiem kalendarzowym 40 półszorków za zł 269.000,—, 55 uździenic za zł 22.000,— oraz 3 beczki do ropy za zł 25.000,—. Sumy te przyjęto do bilansu zamknięcia w pełnej wartości bez odpisu, ponieważ instytucja użytkująca gospodarowała w danym okresie sprawozdawczym zaledwie przez 3 miesiące. W następnym okresie spisano wyżej wspomniane inwestycje całkowicie. Czy postąpiono prawidłowo, czy też należało je odpisywać przez przeciąg 5-ciu lat?

W przytoczonym przykładzie chodzi o przedmioty majątkowe, które podlegałyby przyspieszonej amortyzacji. Na podstawie art. 10 ust. 2 dekretu z dnia 8 stycznia 1946 r. o podatku dochodowym, zmienionym dekretem z dnia 28. stycznia 1947 r. (Dz. U. R. P. nr 19/1947 poz. 74) zezwala się na jednorazowe odpisanie wartości przedmiotów, których okres zużycia nie przekracza lat pięciu lub których koszt nabycia nie przekracza 10.000 zł. Dalej dekret ten wyjaśnia, że tego rodzaju odpisanie mogą być dokonane **wyłącznie** w tym roku podatkowym, w którym dane przedmioty zostały nabyte.

Istnieje ponadto wykaz przedmiotów, których okres zużycia nie przekracza pięć lat. Wykaz ten podawaliśmy Czytelnikom do wiadomości w pierwszym roczniku naszego Tygodnika. Odnośnie półszorków czy uździenic należy również brać pod uwagę sprawę użytkowania tych przedmiotów, to znaczy, dokonany zakup mógł stworzyć pewną rezerwę, a więc kupno większej ilości, aniżeli istotnie potrzeba. W tym ostatnim wypadku tego rodzaju rezerwa stanowi składnik, którego nie moż-

na odpisywać w danym roku gospodarczym na stratę, lecz należy go inwentaryzować. Ponieważ nie dokonano zupełnego odpisu w tym roku, w którym zostały nabyte, stawka amortyzacyjna wynosić będzie 20% tj. odpis na przestrzeni pięciu lat.

2. W 1945/46 r. nabyto koni po 2.400,— zł za sztukę, a resztę ca 27.000,— zł za sztukę zapłacono w 1946/47 r., tak, że jeden koń kosztował ca 30.000,— zł. Do bilansu zamknięcia przyjęto według ustalonych norm zł 50.000,— za jednego konia i w ten sposób powstała nadwyżka w wysokości 20.000,— zł. Czy postąpiono słusznie?

Przy wycenie do bilansu zamknięcia składników majątkowych należy brać pod uwagę cenę zakupu i cenę rynkową i z tych dwu zawsze uwzględnić niższą, a zatem w przytoczonym wypadku należało wycenić konie po cenie zakupu tj. ca 30.000,— zł.

3. W sprawie wyceny pozostałego żywego inwentarza zwrócić się należy do miarodajnego urzędu skarbowego i stosować ustalone normy.

4. W 1946/47 r. przy zamknięciu zastosowano ceny wyższe, aniżeli istotnie dała sprzedaż. Chodzi w tym przykładzie o nierogaciznę, która uważana była na sprzedaż jako tuczniki, gdy w rezultacie sprzedano je na bekony.

Wszelkiego rodzaju sprostowania winny nie naruszać ciągłości bilansowej. Gdybyśmy sprostowali ich wycenę w bilansie otwarcia danego roku gospodarczego, natenczas wykazujemy niesłuszną nadwyżkę poprzedniego roku. Fałszywe zakwalifikowanie tego inwentarza na początku roku, spowodowało nadwyżkę w minionym roku, a w bieżącym stratę. Korekta wyceny powoduje sprostowania wyników dwu łączących się okresów gospodarczych.

Poradnik księgowego

Księgowanie obrotów wekslowych.

III.

Opierając się na jednolitym planie kont dajemy następujące oznaczenie liczbowe dla poszczególnych kont, tworzonych na podstawie dokonanych obrotów wekslowych:

115 dla weksli obcych opiekujących na walutę krajową,

116 dla weksli obcych, opiekujących na walutę zagraniczną,

117 dla weksli protestowanych,

118 dla weksli obcych zdyskontowanych,

196 dla weksli oddanych do inkasa (grupa pozabilansowa),

150 dla weksli własnych w walucie krajowej,

151 dla weksli własnych w walucie zagranicznej.

Jeżeli chodzi o weksle oddane do inkasa, to nie uznajemy zaraz grupy 115, lecz tworzymy pozycje pozabilansowe obciążając konto 196 „Różni za rachunki inkasowe” na dobro konta 191 „Rachunki inkasowe”. Z chwilą kiedy otrzymamy zawiadomienie z banku o zainkasowaniu weksła uznajemy daną wartość wekslową konto 115 na ciężar banku lub kasy zależnie, czy bank zapisał sumę na dobro naszego konta bankowego, czy też wypłacił nam kwotę gotówką. Jednocześnie dokonujemy przeksięgowania zapadłego inkasa, by usunąć otwartą pozycję na kontach pozabilanso-

Zastaw rejestrowy rolniczy ¹⁾

1. *Wstęp* — Zastaw ten wprowadza ustawa z dnia 22 marca 1928 r. (Dz. U., poz. 360) ze zmianami dokonanymi w 1932 r. (Dz. U., poz. 655) oraz 1939 r. (Dz. U., poz. 482 i 528). Poza tymi przepisami mają odpowiednie zastosowanie przepisy o zastawie na rzeczach ruchomych (art. 250 — 268 prawa rzeczowego).

Zastaw rejestrowy rolniczy może powstać jedynie na produktach rolnictwa i przemysłu rolnego będących własnością zastawcy i przechowywanych na jego nieruchomości bądź na nieruchomości przez niego dzierżawionej, wynajętej lub użytkowanej, jeżeli produkty te nie stanowią nieruchomości (przynależności nieruchomości) z natury ustawy lub przeznaczenia. Wyjątkowo przedmiot zastawu może być przechowywany poza nieruchomością, o ile tak uzgodniono między zastawcą i instytucją udzielającą kredytu. Zastawu mogą dokonać jedynie osoby prowadzące gospodarstwo rolne oraz przedsiębiorstwa handlowe lub przemysłowe, mające za przedmiot handel produktami rolnymi lub ich przeróbką. Zastawiać można tylko na rzecz państwowych instytucyj kredytowych, komunalnych kas oszczędności, gminnych kas pożyczkowo-oszczędnościowych, spółdzielni kredytowych itp. Nie można zastawu rejestrowego dokonać na rzecz osób prywatnych.

Prawo zastawu na przedmiocie ubezpieczonym od wypadków losowych rozciąga się także na roszczenie o odszkodowanie do zakładu ubezpieczeń.

2. *Forma zastawu* — Rejestrowy zastaw ustanawia się na podstawie umowy stron, zawartej na piśmie w formie aktu urzędowego lub prywatnego z notarialnie lub sądownie poświadczonym podpisem zastawcy. Należy ściśle podać przedmiot zastawu oraz sumę, na której zabezpieczenie prawo zastawu zostało ustanowione. Wobec osób trzecich, zastaw uzyskuje skutki przez wpis do rejestru zastawniczego. Rejestr ten prowadzą sądy grodzkie.

3. *Posiadanie przedmiotu* — Przedmiot zastawu pozostaje w posiadaniu zastawcy, tj. jego właściciela albo zostaje złożony u przechowawcy. Przedmiot zastawu może być przeniesiony na inne miejsce aniżeli przeznaczone w umowie tylko za zgodą zastawnika, oświadczoną na piśmie. Umowa zastawnicza może zawierać postanowie-

Zastaw rejestrowy rolniczy ²⁾

nie, że rzeczy zamienne mogą być zastąpione taką samą ilością rzeczy, tego samego gatunku i takiej samej ilości. — Tożsamość przedmiotu zastawu winna być jednak stwierdzona przez umieszczenie na niej trwałego i widocznego znaku. Zastawca obowiązany jest dopuścić zastawnika, na jego żądanie do badania stanu przedmiotu zastawu, pod rygorem natychmiastowej wymagalności wierzytelności zabezpieczonej prawem zastawu.

4. *Wymagalność wierzytelności i wygaśnięcie prawa zastawu* — Wierzytelność staje się natychmiast wymagalna: a) jeżeli zastawca nie dopuszcza zastawnika, tj. wierzyciela do badania stanu przedmiotu zastawu, b) w razie sprzedaży nieruchomości, na której znajduje się przedmiot zastawu a również w razie wygaśnięcia dzierżawy lub użytkowania, gdy zastawcą jest dzierżawca lub użytkownik; c) w razie bezprawnego usunięcia przedmiotu zastawu; d) w razie zupełnego zniszczenia lub istotnego uszkodzenia przedmiotu zastawu.

Wierzytelność wygasa skutkiem dobrowolnej lub przymusowej spłaty wierzytelności. Wraz z wierzytelnością gaśnie zastaw. Następuje to również, gdy zastawnik rzekł się zastawu. Zastaw gaśnie z mocy samego prawa po upływie lat trzech od daty zarejestrowania lub w czasie wcześniejszego upływu czasu, na który umowa zastawnicza została zawarta; ulega on wykreśleniu z urzędu przez sąd, o ile umowa zastawu nie została odnowiona.

Wykreślenie na wniosek nastąpi, gdy wierzyciel stał wniosek o wykreślenie lub dłużnik po złożeniu przez niego dowodu spłacenia wierzytelności zabezpieczonej prawem zastawu lub zwolnienia przez wierzyciela obciążonego przedmiotu spod zastawu.

5. *Kary* — Kto: a) niszczy lub usuwa spod zastawu przedmiot zastawu rolniczego; b) ustanawia zastaw rolniczy na rzeczy nie będącej jego własnością; c) ogranicza prawa rzeczowe, służące mu na przedmiocie zastawu rolniczego z naruszeniem praw zastawnika; d) nie dopełnia obowiązku umownego uzupełnienia nowymi rzeczami zamiennymi przedmiotów zastawu — podlega karze grzywny i więzienia do lat dwóch albo jednej z tych kar.

Porównaj: zastaw na rzeczach ruchomych.

Świadectwo pracy ¹⁾

Świadectwo pracy jest dokumentem, który wydaje pracodawca pracownikowi po rozwiązaniu z nim umowy o pracę. Wydanie świadectwa pracy nie jest automatycznym obowiązkiem pracodawcy, wydania świadectwa musi żądać sam pracownik.

Zgodnie z przepisami prawnymi świadectwo pracy musi zawierać: określenie czasu trwania zatrudnienia oraz rodzaju zatrudnienia pracownika. Zrozumiałe jest, że w świadectwie winno być uwidocznione imię i nazwisko pracownika, nazwa i siedziba przedsiębiorstwa oraz podpis pracodawcy.

Oprócz wyżej wymienionych danych dopuszczalne jest, by świadectwo zawierało specjalne pochlebne uwagi o pracowniku. Umieszczenie takich uwag jest jednakże tylko wyrazem dobrej woli pracodawcy a nie żądań pracownika. Natomiast pracodawcy nie wolno jest umieszczać w świadectwie żadnych znaków ani uwag, które mogłyby utrudnić pracownikowi znalezienie nowej pracy. Zakaz ten należy rozumieć dosłownie, a więc nie tylko zabronione jest w formie słownej umieszczanie ujemnej opinii o pracowniku, nawet gdyby na tą zasługiwał, ale również nie wolno umieszczać jakichkolwiek znaków, które mogłyby być np. umówionym znakiem dla szeregu pracodawców.

Na żądanie robotnika, z którym rozwiązano umowę o pracę, pracodawca obowiązany jest wydać świadectwo niezwłocznie. Na żądanie pracownika umysłowego pracodawca winien wydać świadectwo niezwłocznie a w każdym razie nie później niż w ciągu miesiąca od daty żądania. Jak z tego wynika, istnieje pewna różnica w dopełnieniu obowiązku wydania świadectwa przez pracodawcę w zależności od tego, czy pracownik jest robotnikiem czy też pracownikiem umysłowym.

Przepisami prawnymi, normującymi sprawę wydawania świadectw robotnikom i pracownikom umysłowym, są:

w odniesieniu do robotników —

art. 21 rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 16.

Świadectwo pracy ²⁾

III. 1928 r. o umowie o pracę robotników (Dz. U. R. P. nr 35, poz. 324)

w odniesieniu do pracowników umysłowych —
art. 24 rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 16.
III. 1928 r. o umowie o pracę pracowników umysłowych (Dz. U. R. P. nr 35, poz. 323).

Obwieszczenie wewnętrzne ¹⁾

(w zakładach pracy)

Obwieszczenie wewnętrzne jest skróconą formą regulaminu pracy, stosowanego w zakładach większych. Przepisy prawne przewidują oddzielne obwieszczenie wewnętrzne dla robotników i oddzielne dla pracowników umysłowych.

Obwieszczenie wewnętrzne dla robotników powinno być wywieszane na widocznym miejscu we wszystkich zakładach pracy zatrudniających do 20-stu robotników. Obwieszczenie to powinno zawierać następujące punkty:

- a) oznaczenie początku i końca pracy oraz przerwy w pracy we wszystkie dni tygodnia,
- b) wykaz ustawowych dni świątecznych oraz innych wolnych od pracy dni stale przestrzeganych w danym zakładzie pracy,
- c) termin i miejsce wypłaty wynagrodzenia.

Niezależnie od tego obwieszczenie może zawierać szereg wyciągów z przepisów prawnych, dotyczących stosunku pracy robotników. Obwieszczenie może być unieważnione przez właściwego obwodowego inspektora pracy, w wypadku stwierdzenia przez niego, że poszczególne punkty obwieszczenia są sprzeczne z przepisami prawa. W wypadku unieważnienia obwieszczenia przez inspektora pracy, na pracodawcy ciąży obowiązek zastąpienia unieważnionego obwieszczenia przez nowe, zgodne z przepisami prawa, w przeciągu najbliższych 3-ch dni.

Jak wiadomo, w zakładach zatrudniających ponad 20 robotników zamiast obwieszczenia powinien być wprowadzony regulamin pracy.

W odniesieniu do pracowników umysłowych, dla których wprowadzenie regulaminu pracy w odróżnieniu od robotników jest tylko fakultatywne, wprowadzenie obwieszczenia jest obowiązkowe we wszystkich tych zakładach, które nie posiadają regulaminu pracy. Przepis ten nie dotyczy gospodarstw rolnych i leśnych oraz związków z nimi przedsiębiorstw.

Podobnie jak dla robotników obwieszczenie dla pracowników umysłowych musi zawierać:

Obwieszczenie wewnętrzne ²⁾

(w zakładach pracy)

- a) oznaczenie początku i końca czasu pracy oraz przerw w pracy;
- b) wykaz dni wolnych od pracy;
- c) terminy wypłaty wynagrodzenia.

Również i w tym wypadku obwieszczenie może dodatkowo zawierać wyciągi z przepisów prawnych, dotyczących stosunku pracy.

Analogicznie jak w wypadku robotników, w razie sprzeczności z przepisami prawa, obwieszczenie może być unieważnione przez inspektora pracy, co nakłada obowiązek na pracodawcę w terminie 3-ch dni zastąpienia unieważnionego obwieszczenia nowym, zgodnym z przepisami prawa.

Wszystkie postanowienia przepisów dotyczące obwieszczenia dla pracowników umysłowych nie mają zastosowania do urzędów państwowych i samorządowych, nawet w wypadku, gdyby istnieli w tych urzędach pracownicy objęci rozporządzeniem Prezydenta R. P. z dnia 16. III. 1928 roku o umowie o pracę pracowników umysłowych.

Przepisami prawnymi normującymi sprawę obwieszczeń wewnętrznych w zakładach pracy są:

w odniesieniu do pracowników umysłowych —

art. 49—51 rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 16. III. 1928 r. o umowie o pracę pracowników umysłowych (Dz. U. R. P. nr 35, poz. 323);

w odniesieniu do robotników —

art. 56 i 57 rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 16. III. 1928 r. o umowie o pracę robotników (Dz. U. R. P. nr 35, poz. 324).

Odprawa pośmiertna ¹⁾

Odprawa pośmiertna jest to kwota, którą pracodawca obowiązany jest wypłacić na podstawie przepisów prawa rodzinie zmarłego pracownika, o ile tenże pracował w przedsiębiorstwie określoną ilość lat. Wysokość odprawy ulega również wahaniom w zależności od tego, czy zmarły pracownik pozostawił małżonka i zstępnego lub zstępnych, czy też tylko małżonka lub tylko zstępnego lub zstępnych.

W odniesieniu do robotników w razie rozwiązania umowy wskutek śmierci robotnika, który przepracował w przedsiębiorstwie co najmniej 10 lat, pracodawca obowiązany jest wypłacić jego rodzinie, posiadającej ustawowe prawo do utrzymania i przez niego utrzymywanej, odprawę w wysokości pobieranego ostatnio dwutygodniowego wynagrodzenia. O ile robotnik przepracował co najmniej 20 lat, wysokość odprawy jest dwukrotnie wyższa i wynosi ostatnio pobierane czterotygodniowe wynagrodzenie.

O ile po śmierci robotnika pozostał tylko małżonek (ka) lub tylko zstępny lub zstępni, wówczas odprawa wynosi połowę oznaczonej normy, a więc odpowiednio w pierwszym wypadku jednotygodniowe wynagrodzenie i w drugim wypadku dwutygodniowe.

W odniesieniu do pracowników umysłowych odprawa pośmiertna jest kilkakrotnie wyższa. W razie przepracowania przez pracownika umysłowego co najmniej 10 lat w przedsiębiorstwie i rozwiązania umowy wskutek jego śmierci, pracodawca obowiązany jest wypłacić odprawę w wysokości ostatnio pobieranego trzymiesięcznego wynagrodzenia. Jeżeli stosunek pracy trwał co najmniej 20 lat, wówczas odprawę będzie stanowiło 6-cio miesięczne wynagrodzenie w wysokości ostatnio pobieranej.

Odprawa należy się w tej wysokości tylko w wypadku pozostawienia przez pracownika małżonka i zstępnego lub zstępnych. We wszystkich innych wypadkach, gdy pozostawił tylko małżonka lub tylko zstępnych, odprawa wynosić będzie połowę podanej normy a więc odpowiednio: po 10 latach pracy półtoramiesięczne wynagrodzenie i po 20 latach pracy — trzymiesięczne wynagrodzenie.

Odprawa pośmiertna dla rodziny zmarłego robotnika albo pracownika umysłowego ma miejsce bez względu na ubezpieczenie emerytalne pracownika.

Odprawa pośmiertna 2)

Jeżeli chodzi o termin wypłaty odprawy pośmiertnej, to rodzinie robotnika odprawa płatna jest po upływie miesiąca licząc od dnia śmierci. Rodzinie zmarłego pracownika umysłowego odprawa jest płatna po upływie miesiąca od dnia śmierci w równych ratach miesięcznych.

Przepisem prawnym, normującym kwestię wypłaty odprawy pośmiertnej w wypadku śmierci robotnika, jest art. 42 rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 16. III. 1928 r. o umowie o pracę robotników (Dz. U. R. P. nr 35, poz. 324).

Właściwym przepisem prawnym w odniesieniu do pracowników umysłowych jest art. 42 rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 16. III. 1928 r. o umowie o pracę pracowników umysłowych (Dz. U. R. P. nr 35, poz. 323).

Odprawa pośmiertna nie jest typem odszkodowania, jak to ma miejsce w wypadku zwolnienia pracownika bez wypowiedzenia. Odprawa nie jest również roszczeniem, wynikającym z umowy o pracę, dlatego też do roszczeń z tytułu odprawy pośmiertnej nie ma zastosowania termin prekluzyjny (6 miesięcy lub 1 rok), jak również nie ma zastosowania termin przedawnienia dla wierzytelności wynikających z umowy o pracę. Jest to samodzielne roszczenie rodziny zmarłego pracownika i dlatego też wierzytelność ta przedawnia się po upływie 20 lat.

wych. Obciążamy więc konto 191 na dobro konta 196.

Weksle gwarancyjne i kaucyjne należą do pozycji pozabilansowych i księgujemy je w grupie 19.

Z punktu widzenia czynności bankowych dyskontem nazywamy skup weksli przed terminem płatności. Redyskont zaś będzie to dalsza sprzedaż weksła. Ponieważ bank wyczekuje okresu płatności weksła, wypłaca kwotę niższą od wartości weksła o ustaloną stopę procentową za okres wyczekiwania. Wydatek ten dla przedsiębiorstwa, dającego weksel do dyskontu, jest nakładem nie związanym z zasadniczą działalnością przedsiębiorstwa i z tej przyczyny księgujemy go w klasie drugiej jednolitego planu kont jako nakłady finansowe. Zresztą są to odsetki.

Dyskont weksła łączy ze sobą dwa pojęcia weksla, jeśli chodzi o nadanie wartości a mianowicie pojęcie:

- a) weksła wartości nominalnej,
- b) weksła wartości rzeczywistej.

Jeżeli dla przykładu w dniu dzisiejszym (25. 2. br.) jesteśmy w posiadaniu weksła obcego na zł 50.000,—, wówczas jego wartość nominalna pokrywa się z sumą wpisaną na wekslu, wartość zaś rzeczywista (np. przy płatności tego weksła dnia 25. 5. br.) jest mniejsza o dyskontową stopę procentową za czas od dnia 25. lutego do 25 maja. Wartość rzeczywista weksła z wartością nominal-

Poniżej przytaczamy przykład bilansu końcowego, w którym nie uwzględniono sprostowania

na zrówna się przeto dopiero w dniu jego płatności.

W przedsiębiorstwach większych, w których obrót wekslowy jest znaczny i w których z końcem okresu obrachunkowego dysponujemy poważną ilością weksli, należy dokonywać księgowo sprostowania wykazanych weksli w księgowości nominalnie, jeżeli chodzi o wartość, do rzeczywistej, drogą przeprowadzenia dyskontu.

Dla przykładu, jeżeli mamy w naszym portfelu wekslowym obcych weksli na nominalną wartość zł 850.000,—, to zależnie od terminu płatności tych weksli trzeba w bilansie zamknięcia po stronie pasywów wykazać sprostowanie, które w saldzie dałoby nam wartość rzeczywistą na dzień zamknięcia ksiąg. Identycznie postępujemy z weksłami własnymi, co do których nasze zobowiązanie przy płatności np. w dniu 15. lutego br. na sumę zł 750.000,— ma wartość w dniu 31. grudnia 1947 r. niższą. Gdybyśmy bowiem te weksle wykupili przed terminem płatności, płacilibyśmy sumę niższą od tej, która jako nominalna uwidoczniła jest na wekslu. Tego rodzaju sprostowanie wartości wekslowych z nominalnych na rzeczywiste koryguje wynik gospodarczy działalności i stan majątkowy przedsiębiorstwa. Sprostowania wartości weksli dokonujemy z końcem każdego roku przy pomocy konta „Rozliczenia międzyokresowe roczne czynne lub bierne” albo też przy pomocy oddzielnego konta „Dyskont weksli obcych i własnych”, tj. dla każdego rodzaju oddzielnie.

wartości weksli oraz drugi sprostowany bilans łącznie z techniką przeprowadzenia księgowania.

Aktywa		Bilans zamknięcia nadzień 31. 12. 1947 r.		Pasywa	
I. Majątek stały:				I. Kapitały własne	
1. Budynek	2.300.000,—			Kapitał zakładowy	1.000.000,—
2. Ruchomości	420.000,—	2.720.000,—		I. Umorzenia	
II. Majątek obrotowy				Umorzenia majątku stałego	165.000,—
1. Kasa	15.000,—			III. Kapitały obce	
2. Banki	84.000,—			1. Weksle	
3. Weksle obce	150.000,—			własne	980.000,—
4. Odbiorcy	211.000,—			2. Odbiorcy	94.000,—
5. Towary	1.152.000,—	1.612.000,—		3. Dostawcy	640.000,—
III. Rozliczenia międzyokresowe czynne			6.000,—	IV. Rozliczenia międzyokresowe bierne	75.000,—
				V. Zyski	
				1. Zysk poprzedn. roku	650.000,—
				2. za okres bieżący	734.000,—
					1.384.000,—
			<u>4.338.000,—</u>		<u>4.338.000,—</u>

Przy powyższym zamknięciu nie uwzględniono wartości rzeczywistej weksli obcych i własnych.

Wartość ich powinna być umniejszona, jeżeli chodzi o

- a) weksle obce o zł 1.400,— (dyskont)
- b) weksli własnych o zł 12.500,—

Księgowanie przeprowadzamy przez konto Odsetek i konto Rozliczenia międzyokresowe roczne

(czynne i bierne).

(1) Odsetki		(2) Rozliczenia międzyokres. czynne	
(3)	1.400,—	(2)	12.500,—
S. i Z.	11.100,—		Dotychczas. saldo 6.000,—
	<u>12.500,—</u>		(1) 12.500,—
			<u>18.500,—</u>
			<u>18.500,—</u>
Rozliczenia międzyokres. bierne			
	B. Z.	76.400,—	Dotychczas. saldo 75.000,—
			(1) 1.400,—
		<u>76.400,—</u>	<u>76.400,—</u>

Po uwzględnieniu powyższego księgowania bilans skorygowany wykazuje zmianę czystego

zysku za dany okres o zł 11.100,— to znaczy zwiększenie czystego zysku na sumę zł 745.100,—.

Aktywa		Bilans zamknięcia skorygowany		Pasywa	
I. Majątek stały:				I. Kapitały własne:	
1. Budynek	2.300.000,—			Kapitał zakładowy	1.000.000,—
2. Ruchomości	420.000,—	2.720.000,—		II. Umorzenia:	
II. Majątek obrotowy:				Umorzen. majątku stałego	165.000,—
1. Kasa	15.000,—			III. Kapitały obce:	
2. Banki	84.000,—			1. Weksle własne	980.000,—
3. Weksle obce	150.000,—			2. Odbiorcy	94.000,—
4. Odbiorcy	211.000,—			3. Dostawcy	640.000,—
5. Towary	1.152.000,—	1.612.000,—		IV. Rozliczenia międzyokres. bierne	76.400,—
III. Rozliczenia: międzyokres. czynne			18.500,—	V. Zyski:	
				1. Z poprzedn. okresu	650.000,—
				2. za okres bieżący	745.100,—
		<u>4.349.100,—</u>			<u>1.395.100,—</u>
					<u>4.349.100,—</u>

W nauce księgowości wspomina się również o kontach wekslowych, które zamykamy z końcem roku gospodarczego bilansem zamknięcia i kontem strat i zysków a to wówczas, gdy wyników nie księgujemy na oddzielnym koncie, lecz wspólnym (identycznie zresztą, jak to ma miejsce z księgowaniem zakupu i sprzedaży towarów). Obecnie przy założeniu unikania prowadzenia tzw. kont mieszanych i przestrzegania jednolitego planu kont nie ma to miejsca. Do wyjątkowego wypadku zaliczyć by można okoliczność spisania pewnego weksla nieściągalnego bezpośrednio na straty, jakkolwiek i w tym wypadku można posłużyć się kontem pośrednim, tj. weksli nieściągalnych, które to konto zaliczamy do czysto wynikowych.

Opracowany temat nie obejmuje rozwiązań księgowania obrotu wekslowego w instytucjach

kredytowych, w których ze względów zrozumiałych zachowana jest większa przejrzystość z uwagi na zasadniczą działalność tych przedsiębiorstw.

Kończąc uwagi na temat zatytułowany podkreślam konieczność uwidocznienia wszelkiego rodzaju obrotu wekslowego w księgach handlowych przedsiębiorstwa. Zdarzają się bowiem wypadki, że bardzo często niektórzy przedsiębiorcy pomijają ujawnienia w księgach weksli gwarancyjnych albo kaucyjnych. Transakcje związane z tymi wekslami łatwo stwierdzić na podstawie dowodów rzeczowych, a świadome, czy nawet nieświadome niewidocznienie tych weksli w księgach może spowodować nieufność i niewątpliwie jest dowodem zaciemnienia dokonywanych obrotów handlowych.

mgr M. Nowicki

Komunikaty i różne wiadomości

Termin składania zeznań podatkowych za rok 1947

W myśl przepisów § 9 rozporządzenia wykonawczego do dekretu o postępowaniu podatkowym obowiązani są złożyć zeznania podatkowe za rok 1947:

1. **Zeznanie o obrocie:** wszyscy podatnicy podatku obrotowego z wyjątkiem opłacających podatek obrotowy w formie ryczałtu.
2. **Zeznania o dochodzie:** (poniesionej stracie):
  - a) osoby fizyczne (także spadki nieobjęte), które w roku 1947 miały obowiązek prowadzenia ksiąg handlowych albo które prowadziły księgi handlowe, uproszczone lub gospodarcze,

- b) osoby fizyczne (także spadki nieobjęte) nie wymienione pod punktem a), jeżeli w roku 1947 osiągnęły dochód ponad 72.000,— zł,
- c) osoby prawne,
- d) przedsiębiorstwa państwowe i samorządowe, niezależnie od tego, czy mają odrębną osobowość prawną oraz przedsiębiorstwa i majątki, pozostające pod zarządem państwowym lub związków samorządu terytorialnego.

Wymienione wyżej grupy podatników mają obowiązek złożenia zeznań o obrocie i dochodzie na przepisowych formularzach właściwej miejscowej władzy podatkowej pierwszej instancji w terminie — jeżeli chodzi o osoby fizyczne (także spadki nieobjęte) — do końca miesiąca lutego 1948 r. — jeżeli chodzi o pozostałych podatników — do końca miesiąca kwietnia 1948 r.

Obowiązek składania zeznań o dochodzie nie dotyczy osób, podlegających podatkowi gruntowemu, jeżeli obok gospodarstwa rolnego nie mają one innych źródeł przychodów lub jeżeli dochód, osiągnięty w roku 1947 z posiadanych oprócz gospodarstwa rolnego źródeł przychodów, nie przekroczył kwoty 72.000,— zł.

Składane przez podatników deklaracje miesięczne na zaliczki podatku obrotowego i dochodowego nie zwalniają od obowiązku złożenia zeznań o rocznym obrocie i dochodzie (poniesionej stracie).

Podatnicy podatku dochodowego obowiązani są w terminie wyznaczonym do składania zeznań uiścić zaliczkę podatku dochodowego w wysokości różnicy pomiędzy kwotą podatku, przypadającego od zeznanego dochodu za rok 1947 a sumą zaliczek miesięcznych, należnych już i wpłaconych za ten rok.

Nieuiszczony w terminie płatności kwoty podatku stanowią zaległość, która ściągnięta zostanie w drodze przymusowej wraz z kosztami egzekucyjnymi i dodatkiem za zwłokę.

Formularze zeznań wydają właściwe Urzędy Skarbowe i Urząd Rewizyjny. W razie niezłożenia zeznania w terminie, wymiar podatku będzie dokonany na podstawie materiałów, jakimi władza rozporządza, podatnicy zaś, którzy w przepisany terminie nie złożą zeznań, mogą być ukarani karą pieniężną porządkową.

Podatnicy, którzy w wyznaczonych terminach nie są w możności złożyć zeznań podatkowych, mogą składać odpowiednio umotywowane podania skierowane do Dyrektora Izby Skarbowej za pośrednictwem właściwych Urzędów Skarbowych (Urzędu Rewizyjnego) o odroczenie terminu do złożenia zeznań.

Zwracamy uwagę zainteresowanych Czytelników na okoliczność, że wskazane wyżej terminy składania zeznań podatkowych są terminami zasadniczymi (ustawowymi), które mogą być w poszczególnych okręgach Izb Skarbowych odraczane generalnie przez dyrektorów izb skarbowych. O ewentualnych odroczeniach generalnych tych ter-

minów poszczególni dyrektorzy izb skarbowych ogłaszają w prasie oraz w obwieszczeniach.

Równocześnie podkreślamy, iż prawo darowania skutków zaniedbania terminów mają:

- a) dyrektorzy izb skarbowych, jeżeli zaniedbanie terminu nie przekracza jednego miesiąca,
- b) naczelnicy urzędów skarbowych i urzędów rewizyjnych, jeżeli zaniedbanie terminu nie przekracza jednego tygodnia.

Sprawa darowania skutków zaniedbania terminów dotyczy przypadków, w których nie wniesiono podania skierowanego do Dyrektora Izby Skarbowej o odroczenie terminu do złożenia zeznania lub przekroczenia terminu odroczonego.

Na podstawie przeprowadzonego wywiadu z dyrektorem Izby Skarbowej w Poznaniu komunikujemy, iż na okręg Izby Skarbowej w Poznaniu odroczył dyrektor Izby termin składania zeznań podatkowych o obrocie i dochodzie w roku kalendarzowym 1947 dla osób fizycznych i spadków nieobjętych do 31. III. 1948 r.

CENY OCTU

od dnia 15. 12. 1947 r. zatwierdzone przez Departament Finansowy i Biuro Cen:

1. Cena fabryczna octu spirytusowego 6% luzem za 1 l	33,— zł
2. Cena Centralnego Biura Sprzedaży za 1 l octu spirytusowego 6% luzem loco skład fabryczny	35,— zł
3. Cena w hurcie za 1 l octu 6% w butelce loco skład hurtowni	60,— zł
4. Cena w hurcia za 2 × 1/2 l octu 6% w butelce loco skład hurtowy	64,— zł
5. Cena w detalu za 1 l octu 6% w butelce	75,— zł
6. Cena w detalu za 2 × 1/2 l octu 6% w butelce	80,— zł

Doliczanie kosztu butelki do ceny octu jest niedopuszczalne.

Dozwolone jest pobieranie zwrotnej kaucji za butelkę 1 l — zł 15,— za butelkę 1/2 l — zł 10,—.

Kotły żeliwne — możliwość okazynego nabycia.

Departament Ekonomiczno-Socjalny Ministerstwa Przemysłu i Handlu zawiadamia za pośrednictwem izb przemysłowo-handlowych o możliwości nabycia żeliwnych kociołków o pojemności od 150—500 ltr., które znajdują się jako zbędny remanent w Mikołowskich Zakładach Przemysłu Maszynowego. — Wydział Koordynacji Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie zwrócił się do Izby Katowickiej o delegowanie fachowe, celem obejrzenia towaru i powiadomienia o jego cenie, przydatności itp.

W wypadku zainteresowania ze strony przemysłowców oferowanym artykułem, — należy natychmiast pisemnie lub telefonicznie (tel. 23-65, 23-66, 29-52, 29-53) zgłosić zapotrzebowaną ilość

do Wydziału Przemysłowego Izby Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu (Mickiewicza 31), celem ujęcia w globalnym zapotrzebowaniu. Bliższe dane o jakości i cenie towaru zostaną podane zainteresowanym dodatkowo.

SZPAT CIĘŻKI KOPALNIANY

Ministerstwo Przemysłu i Handlu zawiadamia, że szpat ciężki kopalniany nie jest artykułem reglamentowanym, a odnośne zamówienia na ten artykuł należy kierować bezpośrednio do Biura Sprzedaży Produktów Nieorganicznych w Gliwicach, ul. Zawiszy Czarnego 7.

Chwilowo aż do czasu uruchomienia mielarni Biuro Sprzedaży sprzedaje tylko nie sortowany 80% towar w formie grysiku albo kawałków. Sprawę wysyłki należy bezpośrednio uzgadniać z fabryką „Silesia” w Żarowie, która jest administratorką kopalni. Dostawa i tym samym sprzedaż szpatu mielonego będzie mogła nastąpić prawdopodobnie w połowie roku bieżącego.

Ukazała się na półkach księgarskich książka pt. „Szybki Kalkulator Cen” *) St. Gintera. Książka ta jest wręcz nieocenioną pomocą nie tylko dla kupców, dla których jest w zasadzie przeznaczona, ale dla wszelkich instytucji, zajmujących się kontrolą cen. „Błyskawiczne” — jak pisze autor w przedmowie — obliczanie cen sprzedaży wg żądanej stopy zysku brutto jest istotnym faktem. Układ książeczki pomyślany został bardzo prosto i dzięki temu książeczka jest dostępna dla każdego — posiadającego nawet tylko zwykłą znajomość czytania i pisanja.

Książka uzyskała nader przychylną ocenę i polecenie Biura Cen Min. Przemysłu i Handlu oraz Warszawskiej Izby Przem.-Handl. Cena podręcznika 300,— złotych.

*) Wydawnictwo „Panteon”, Warszawa, Żulińskiego 6 m. 5, P. K. O. 1-4565.

Artykuły i tkaniny techniczne na sprzedaż

Izba Przemysłowa-Handlowa w Poznaniu zawiadamia, że firma Zaopatrzenie i Zbyt Prywatnego Przemysłu, Sp. z o. o. w Łodzi, ul. Piotrkowska nr 167 posiada na składzie do natychmiastowego

wego rozsprzedania (ostatecznie do 29. 2. br.) przemysłowcom prywatnym następujące artykuły i tkaniny techniczne:

L. p.	Artykuł	ilość	Cena zł
1.	Sznur azbest., kręcony 3 mm	kg 15,80	527,—
2.	„ „ „ 4 „	19,30	
3.	„ „ „ 6 „	20,10	
4.	„ „ „ 8 „	12,30	
5.	„ „ „ 18 „	35,20	
6.	Płyty klingeryt. „Nomax” 2 mm	41,90	702,—
7.	„ „ „ 3 „	587,60	
8.	Knoty bawełn. 1 i 1 1/4 mm	69,30	800,—
9.	Liny bawełniane 13 i 15 mm	1092,20	370,—
10.	Uszczelniacze jutowe, suche	71,60	170,—
11.	Taśma izolacyjna 70 mm art. 136	50,00	30,—
12.	Taśma uszczeln. 20 mm art. 272	1047,50	22,50
13.	Taśma intendencka	1080,00	28,60
14.	Pas parciany „B” 120 mm (1m = ca 0,9 kg)	121,00	950,—
15.	„ „ „W” 140 „ (1 m = ca 1,10 kg)	360,00	2068,—
16.	Rękawice azbestowe 430 mm	13 szt.	728,—
17.	Płyty kling. „Super” 2,5 mm	205,50	878,—
18.	„ „ „ 3 „	2,20	878,—
19.	Knoty do świec 16-nitkowe	70,—	1103,—
20.	„ „ „ 18-nitkowe	79,50	1096,—
21.	Knoty bawełniane kręcone 1/4 mm	30,90	1103,—
22.	„ „ „ 1 „	156,85	1096,—
23.	„ „ „ 1/4 „	131,25	1096,—
24.	Liny bawełniane 14 mm	35,80	726,—

Do cen tych dolicza się 10% prowizji na rzecz firmy Zaopatrzenie i Zbyt i 1% na rzecz właściwej izby.

Zamawiający winni porozumieć się uprzednio telefonicznie z wyżej wymienioną firmą, tel. 176-99, czy dany artykuł znajduje się jeszcze na składzie i po uprzednim upewnieniu się i zarezer-

wowaniu towaru, dopiero wysłać zamówienie pisemne lub załatwić całą transakcję na miejscu w Łodzi.

Należność za zamówione towary należy przelać na konto „seperato” wspomnianej firmy do Banku Handlowego w Warszawie, Oddział w Łodzi.

MASZYNY BIUROWE

Bilansówki oraz kasy rejestracyjne

Kupno - Sprzedaż - Przeróbki

Centrala Maszyn i Przyborów Biurowych
Cz. Filipiak, Poznań, św. Marcin 32, tel. 88-19

Opakowania i kartony dla przemysłu
spożywczego, cukierniczego
i chemicznego wykonuje

Wytwórnia Opak. Pap. i Tektur.

właśc.: J. POMIN
Poznań, ul. Mylna 24

Telefon 94-11   Telefon 94-11

MEBLE BIUROWE

oraz kompletne pokoje i oddzielne sztuki
poleca okazjnie

Magazyn Mebli ST. JANIAK

Poznań, Rybaki 6, w podwórzu - Tel. 49-56

SZTANDARY

Paramenta kościelne wykonuje

K. Kędzierska, Poznań, ulica Ogrodowa 11

MASZYNY - ARTYKUŁY BIUROWE
WARSZTAT NAPRAWY

Wacław Rohowski i S-ka

Poznań, ul. Mielżyńskiego 19.
Tel. 43-25

Segregatory

do kartoteki

Tygodnika Gospodarczego

240,- złotych

Księgarnia Wilak   Poznań
Kantaka 10

Maszyny biurowe

Zakup - Sprzedaż - Naprawa

RE-MA

Poznań, św. Marcin 5
(przy Placu Hoovera) - Telefon nr 44-07

Automatyczny przyciskowy ołówek „System-Box”	385,-
Segregatory	290,-
Perfecta	295,-
do kartoteki Tygodnika Gospodarczego	240,-
Lak poczłowy 1 karton 12 szt.	345,-

Wł. Wilak
Poznań, Kantaka nr 10

WEŁNA

Crestaw Białecki

Najkorzystniejsze miejsce zbytu i wymiany
Włóczka w różnych kolorach
stałe na składzie

Poznań, Roosevelta 19 - Telefon 70-57

Oddział w Bydgoszczy, ul. Dworcowa 55 - Tel. 33-13
Biura czynne od 8-15-tej, w sobotę od 8-13-tej

PASTY DO OBUWIA - ZAPRAWY DO PODŁÓG
PŁYN DO CZYSZCZENIA METALI poleca

Fabryka Chem. M. KRZYMAŃSKI

Poznań, ulica Koronarska 8 - telefon 33-57

KUPUJEMY wszelkie woski i parafinę

Kącik bibliograficzny:

PRAWO:

Kleniewicz — U podstaw nowej Polski	150,—
Longchamps — Litera prawa	80,—
Peretiatkiewicz — Wstęp do nauk prawnych	200,—
„ — Kodeks polityczny	180,—
„ — Państwo współczesne	200,—
Strzelbicki — Prawidłowy zarząd domem	70,—
Seidler — Ewolucja problemów budżetowych w pol. prawie państwowym	50,—
Szpunar — Nadużycia prawa podmiotowego	450,—
Longchamps — Co każdy obywatel powinien wiedzieć o admin. państw.	100,—
Peretiatkiewicz — Podst. pojęcia prawa administracyjnego	250,—
Postępowanie administracyjne — komentarz	500,—
Niemski — Gospod. finansowa samorządu terytorialnego	170,—
Reiss — Postęp. karno-admin. i dyscyplinarne	400,—
Kasznicza — Polskie prawo administracyjne	360,—
Prawo o ustroju adwokatury oraz przepisy uzupełn.	150,—
Grzybowski — Prawo małżeńskie — Komentarz	600,—
Koszty sądowe — Teksty, i rozporz., tabele — opr. Jarzęcki	400,—
Kodeks post. niespornego cz. szczegółowa — opr. Litauer	580,—
Kodeks post. niespornego tekst cz. szczegółowa	80,—
„ „ „ „ „ „ cz. ogólna	30,—
Kodeks postępowania cywilnego — Komentarz — Litauera 1/2	1.800,—
Kodeks zobowiązań tekst	300,—
Litwin — Odtwarzanie i umarzanie dokumentów utraconych, zniszczonych lub zagubionych	170,—
Prawo cywilne 1/3 teksty	700,—
Miszewski — Proces cywilny w zarysie cz. I	700,—
Ohanowicz — Przepisy o umarzaniu utraconych dokumentów	150,—
Prawo opiekuńcze — tekst	150,—
Prawo małżeńskie majątkowe i przepisy wprowadz.	50,—
Prawo rodzinne — tekst	200,—
Prawo rzeczowe — tekst	150,—
Prawo spadkowe — tekst	150,—
Prawo małżeńskie — Komentarz — opr. Witecki	260,—
Prawo osobowe — Komentarz — opr. Różański	500,—
Prawo osobowe — opr. Wisłocki	120,—
Zoll — Prawo cywilne w zarysie tom II (prawo rzeczowe) 1/2	500,—
„ — Prawo cywilne w zarysie cz. IV. prawo rodzinne	240,—
Zbiór Orzeczeń Sądu Najwyższego — Izba Cywilna 1947/zeszyt 2	170,—
Kodeks Postępowania karnego — tekst	150,—
Kodeks karny — Komentarz Nisanson i Siewierski	1.200,—
Kodeks postęp. karnego	1.050,—
Poradnik ławnika w sprawach karnych opr. Landau	200,—
Słowiński — Prawo karne materialne cz. ogólna	1.080,—
Woliński — Akt oskarżenia	240,—
Wolter — Studia z zakresu prawa karnego	1.050,—
„ — Prawo karne — Zarys systematyczny cz. ogólna	900,—
Zbiór Orzeczeń Sądu Najw. Izby Cyw. 1945—6	170,—
„ „ „ „ „ „ 1947 z-t I	170,—

do nabycia

w Księgarni Wilak - Poznań, ul. Kantaka 10

P. K. O. 4085 — K. K. O. m. Poznania 1128

Oplata pocztowa uiszczona ryczałtem

Adres dla zwrotu: Administracja „Tygodnika Gospodarczego” Księgarnia Wilak, Poznań Kantaka 10

SEKREGATORY, KOŁOTECZKI

poleca firma

„ZNICZ”

Poznań, Kramarska nr 4 — Tel. 48-06

PRZEMYSŁAWKA
skoncentrowana woda
kolońska

Fabryka Kosmetyków

B. ZAK POZNAŃ
S.Z.O.O.

KARTONY

i opakowania tekturowe

w y k o n u j e

„KARTONAZ” WIELKOPOLSKI sp. z o. o.
Poznań, ul. Dąbrowskiego 79, tel. 38-43

Cena ogłoszeń: za 1 mm na stronie 4 - tabulowej zł 15,—

Ogłoszenia przyjmuje dla instytucji i przedsiębiorstw państwowych oraz firm pozostających pod zarządem państwowym „P.A.P.” Polska Agencja Prasowa, Poznań, Sew Mielżyńskiego 8 — telefon 42-63

Redakcja: Izba Przemysłowo-Handlowa
w Poznaniu, ulica Mickiewicza 31
Tel.: 78-62, 23-65, 23-66

Ogłoszenia przyjmuje „PAR” Polska Agencja Reklamy, Fr. Krajna, Poznań, Fr. Ratajczaka 7. Tel. 30-80 i 91-58
I oddziały: Kraków, Rynek Główny 46 — Tel. 503-66
Bydgoszcz — Al. 1 Maja 16. Tel. 17-66
Toruń — ul. Małe Garbary 2
Katowice — Warszawska 23. skr. poczt. 798 Tel. 344 04

Administracja: Księgarnia Wilak Poznań, ul. Kantaka 10 — Tel. 44-40
Konto P. K. O. — V - 4085
Cena numeru 30,—zł, prenumerata kwartalna 300 — zł